

19. 3. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mezinárodní přemístění nezletilého dítěte

Text se zabývá problematikou mezinárodního přemístění nezletilého dítěte v kontextu rozpadu přeshraničních vztahů a analyzuje právní i praktické aspekty této situace. Vysvětluje, že ačkoli české právo umožňuje přemístění dítěte do zahraničí na základě souhlasu druhého rodiče, samotný proces je výrazně komplexnější a vyžaduje důkladné zvážení dopadů na výkon rodičovské odpovědnosti i budoucího uspořádání péče.

Text přibližuje mezinárodní a evropský právní rámec, zejména význam Haagské úmluvy z roku 1996 a nařízení Brusel II bis, které upravují otázky příslušnosti soudů, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské odpovědnosti. Klíčovým kritériem je pojem obvyklého bydliště dítěte a princip nejlepšího zájmu dítěte.

Zvláštní pozornost je věnována souhlasu rodiče s přemístěním dítěte, jeho formě a obsahu dohody o péči, včetně nutnosti podrobné úpravy praktických aspektů výkonu rodičovských práv a povinností. Text upozorňuje na rizika příliš obecně formulovaných dohod a na možné soudní spory v případě absence souhlasu. Zdůrazňuje potřebu hledání rovnováhy mezi právem dítěte na péči obou rodičů a legitimními zájmy rodiče usilujícího o návrat do země původu.

Cílem textu je poukázat na složitost mezinárodního přemístění dítěte a nabídnout základní orientaci v právním rámci i praktických úskalích této citlivé rodinně-právní problematiky.

Úvod

V českém prostředí se stále častěji setkáváme s mezinárodními páry. To, co může na první pohled působit lákavě a exoticky, však s sebou nese řadu právních úskalí, která si mnohé přeshraniční páry před vstupem do manželství či založením rodiny plně neuvědomují.

V praxi se proto setkáváme s klienty, jejichž mezinárodní vztah se rozpadl a kteří si přejí vrátit se do své rodné země, kde mají širší rodinu a kde mohou snáze budovat nové zázemí i další životní etapu. Situace se však výrazně komplikuje, pokud mají nezletilé děti.

K přemístění nezletilého dítěte do jiné země postačuje v českém právním prostředí **souhlas druhého rodiče**. Vzor písemného souhlasu je možné nalézt například na webových stránkách Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Český právní řád tak nestanoví pro udělení souhlasu žádnou zvláštní právní úpravu. Podrobněji upravuje až situaci, kdy souhlas udělen nebyl a stěhující se rodič je nucen se obrátit na soud, případně pokud se s nezletilým přestěhuje bez souhlasu druhého z rodičů a dochází k tzv. mezinárodnímu únosu dítěte.

Z čistě právního pohledu se tak může věc jevit jako poměrně jednoduchá. V praxi však přemístění dítěte otevírá řadu dalších otázek, které by měli rodiče před udělením souhlasu pečlivě zvážit a ideálně je promítnout do podrobné úpravy péče o nezletilé dítě.

Právní rámec

Právní úprava přemístění nezletilého dítěte se v jednotlivých státech i na různých kontinentech liší. V

českém kontextu tvoří její základ mezinárodní smlouvy, evropské právo a vnitrostátní právní předpisy.

Významným východiskem je tzv. **Haagská úmluva z roku 1996 o pravomoci, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské odpovědnosti a opatření k ochraně dětí** (v EU schválená rozhodnutím 2003/93/ES). Haagská úmluva z roku 1996, jejímž smluvním subjektem je i Evropská unie, stanoví pravidla pro ochranu dětí v mezinárodních situacích, předchází kolizím mezi vnitrostátními právními řády a upravuje zejména otázky příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské odpovědnosti.

Cílem úmluvy je zajistit mezinárodní ochranu nezletilých tím, že určuje stát příslušný k přijímání ochranných opatření ve vztahu k dítěti či jeho majetku, stanoví rozhodné právo, upravuje uznávání a výkon těchto opatření ve smluvních státech a zakotvuje spolupráci mezi příslušnými orgány.

Základním kritériem příslušnosti je stát obvyklého bydliště dítěte (habitual residence). S tímto pojmem pracuje i evropská úprava, konkrétně **Nařízení Brusel II bis**, podle něhož jsou ve věcech rodičovské odpovědnosti příslušné soudy členského státu, kde má dítě v době zahájení řízení **obvyklé bydliště**.

Ani nařízení však pojem obvyklého bydliště nedefinuje, a je proto nutné vycházet z judikatury Soudního dvora Evropské unie [1] a Nejvyššího soudu České republiky [2]. Rozhodující je míra integrace dítěte do sociálního a rodinného prostředí. Posuzují se zejména délka, pravidelnost, podmínky a důvody pobytu v daném státě, státní příslušnost, školní docházka, jazykové znalosti a rodinné či sociální vazby. Nejde tedy jen o faktický pobyt, ale o skutečné začlenění do běžného života. Samotné občanství přitom není určující a každý případ vyžaduje individuální posouzení. [3]

Podle Haagské úmluvy z roku 1996 stát vykonávající pravomoc postupuje zásadně podle vlastního práva; výjimečně může použít nebo zohlednit právo jiného státu s úzkým vztahem k věci, vždy s ohledem na nejlepší zájem dítěte. Pokud by aplikace cizího práva byla s tímto zájmem v rozporu a současně odporovala veřejnému pořádku, lze ji odmítnout. [4]

Nařízení Brusel II bis kolizní normy nestanoví; soud proto použije právo určené svým vnitrostátním kolizním právem (v ČR typicky s přihlédnutím k Haagské úmluvě z roku 1996 [5]).

Opatření přijatá podle Haagské úmluvy z roku 1996 musí být uznávána ve všech smluvních státech [6] a po prohlášení vykonatelnosti vykonána, jako by byla přijata státem výkonu, přičemž výkon probíhá v souladu s vlastním právním řádem (lex fori). Tento mechanismus zajišťuje mezinárodní účinnost ochranných opatření a brání jejich obcházení změnou jurisdikce. Obdobný princip uznávání a výkonu stanoví i nařízení Brusel II bis [7]. Rozhodnutí vydaná soudem jednoho členského státu jsou v jiném členském státě uznávána a vykonávána bez meritorního přezkumu, přičemž výkon se řídí právem státu výkonu a musí respektovat nejlepší zájem dítěte.

Tímto způsobem Haagská úmluva z roku 1996 i Brusel II bis zajišťují kontinuitu ochrany dítěte přes hranice a minimalizují riziko konfliktu mezi rozdílnými právními řády. **Zajišťují, že rozhodnutí o ochraně dítěte, ať už jde o úpravu péče nebo majetku, mají v jiných zemích stejnou váhu a jsou vykonatelná jako rozhodnutí domácí.**

Jistá vodítka pro řešení mezinárodního přemístění dětí a ochranu jejich práv lze nalézt i v oblasti tzv. **soft law**, tedy doporučení a deklarácí, která nejsou právně závazná, ale poskytují významné orientační principy pro státy a soudy.

Mezi klíčové nástroje patří **Washingtonská deklarace z roku 2010 o mezinárodním přemístění**

rodiny, která formuluje zásady mezinárodní spolupráce a ochrany nejlepšího zájmu dítěte při přeshraničním stěhování. Dále jde o **doporučení Výboru ministrů Rady Evropy – CM/Rec(2015)4 o předcházení a řešení sporů o přemístění dítěte** (11. 2. 2015) a **CM/Rec(2025)4 o ochraně práv a nejlepšího zájmu dítěte v řízeních při rozchodu rodičů** (28. 5. 2025). Tato soft law doporučení poskytují státům, soudům i odborné praxi metodický rámec pro prevenci rodičovských konfliktů, efektivní řešení sporů a zajištění ochrany práv dítěte, zejména v kontextu přeshraničního přemístění rodiny.

Souhlas rodiče s přemístěním dítěte a jeho úskalí

Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů a náleží stejně oběma rodičům, pokud soud nerozhodl o jejím omezení nebo zbavení. Součástí rodičovské odpovědnosti je vedle práva péče také právo na určení místa bydliště nezletilého dítěte.

Změna bydliště dítěte je tak významnou záležitostí v životě dítěte a pokud se na ní oba rodiče neshodnou, rozhodne na návrh soud.

Bez ohledu na rozsah péče každého z rodičů, tak nemá právo ani jeden z nich bez souhlasu druhého rodiče změnit bydliště dítěte, ať již v rámci České republiky nebo v rámci přemístění do zahraničí.

Výše nastíněný mezinárodní rámec pak zajišťuje, že rodičovská odpovědnost a právo určovat místo bydliště dítěte nejsou pouze domácími právními kategoriemi, ale jsou chráněny i přes hranice států. Rodiče tak musí při plánovaném přemístění dítěte vždy brát v úvahu **souhlas druhého rodiče**, právní předpisy hostitelského státu a mezinárodní úmluvy, aby nedošlo k porušení práv dítěte ani k následným právním sporům.

Jinými slovy, pokud se má jeden z rodičů po rozpadu vztahu vrátit do země původu i s nezletilým společným dítětem, aniž by se dopustil mezinárodního únosu dítěte, je vždy nezbytný souhlas druhého rodiče.

U sezdaných párů lze doporučit, aby byl tento souhlas součástí širší dohody o péči o nezletilé dítě, platné pro období před rozvodem i po něm. V České republice podléhá dohoda o péči vždy schválení soudu a stává se součástí vykonatelného soudního rozhodnutí, na něž dopadají pravidla uznávání a výkonu popsaná výše. Vedle samotného souhlasu s přemístěním je vhodné, aby dohoda obsahovala podrobnou úpravu péče obou rodičů, včetně otázky vzdělávání dítěte, jazykové přípravy a případně i náboženského vyznání.

Neméně důležitá je úprava praktických aspektů výkonu péče. Klíčové je jasně stanovit rozsah péče druhého rodiče, místo předávání dítěte, způsob a rozdělení úhrady nákladů na přepravu a určení, který z rodičů bude dítě při přesunech doprovázet.

V české praxi se často setkáváme s tím, že shora nastíněné otázky bývají upraveny v dohodách o péči pouze velmi obecně. Následně může docházet k situacím, kdy jeden z rodičů naráží na neochotu druhého rodiče spolupracovat při předávání dítěte či při plánování prázdninového styku. Je proto vhodné nastavit povinnosti obou rodičů vyváženě a konkrétně. Jakmile dohoda umožňuje jednomu rodiči zůstat pasivním a ponechává iniciativu výlučně na druhém, vytváří se prostor pro budoucí konflikty.

Není ani vyloučeno, aby rodič svůj souhlas s přemístěním nezletilého časově omezil (tzv. open-ended moves či time-limited moves), a tím si případně – nikoli však bezvýjimečně – zachoval obvyklé bydliště nezletilého ve „svém“ státě. Jinými slovy, dojde pouze k faktickému přemístění nezletilého, aniž by takové přemístění vedlo k jeho plné integraci v novém prostředí, a tedy ke splnění podmínek

pro změnu obvyklého bydliště. Zároveň se tím naplno projeví schopnost obou rodičů fungovat v novém uspořádání, aniž by došlo k nevratným právním krokům.

Pokud je dohoda formulována příliš obecně, bývá navíc obtížné domáhat se jejího výkonu. V takových případech zpravidla nezbyvá než podat návrh na změnu rozhodnutí z důvodu podstatné změny okolností.

Odlišná situace nastává tehdy, pokud rodiče již mají pravomocnou dohodu či rozhodnutí o péči a teprve následně se jeden z rodičů rozhodne přestěhovat s dítětem do zahraničí. I zde je vedle samotného souhlasu namísto podrobně upravit nové rodinné uspořádání tak, aby žádnému z rodičů nedávalo prostor k faktickému vyloučení druhého rodiče ze života dítěte. Aby byla taková změna poměrů vykonatelná, je nezbytné obrátit se na soud, který o nové dohodě rozhodne. I v tomto případě je soud vázán principem nejlepšího zájmu dítěte.

Soudní řízení bude nutné zahájit rovněž tehdy, pokud druhý rodič souhlas s přemístěním odmítne udělit. Půjde o řízení o významné záležitosti nezletilého dítěte. I zde je vhodné předložit soudu co nejpodrobnější návrh nového uspořádání, včetně řešení praktických otázek.

Klíčovým hlediskem je i v těchto případech nejlepší zájem dítěte. Soud by měl proto zkoumat zejména přání a pocity dítěte s ohledem na jeho věk a vyspělost, jeho dosavadní rodinné a sociální zázemí, fyzické, emocionální a vzdělávací potřeby a pravděpodobný dopad změny poměrů na jeho další vývoj.

Dále je namíste posoudit, zda rodiče disponují dostatečnými prostředky k zajištění pravidelného kontaktu dítěte s druhým rodičem a zda přemístění neslouží pouze jako prostředek k omezení jeho role v životě dítěte.

Současná právní úprava akcentuje rovné postavení obou rodičů v životě dítěte a předpokládá, že dítě má právo na péči obou rodičů, byť i v rozdílném rozsahu. Jinak by tomu nemělo být ani v situaci, kdy se jeden z rodičů hodlá vrátit do země původu.

Současně je však legitimní zohlednit i situaci rodiče, který tvrdí, že je v cizí zemi osamělý, bez podpory širší rodiny a dlouhodobě frustrovaný. V zájmu dítěte je totiž bezpochyby vyrůstat v citově stabilním prostředí, které je do značné míry odrazem stability pečujícího rodiče. Proti tomu však stojí argument vzdálenosti nového bydliště od dosavadního místa obvyklého bydliště dítěte a dopad této vzdálenosti na zachování intenzivního vztahu s druhým rodičem.

Právě hledání rovnováhy mezi těmito faktory by mělo představovat jádro rozhodování soudů v případech mezinárodního přemístění dítěte.

Vzhledem k tomu, že je náš svět stále více propojený, lze očekávat, že mezinárodních párů bude nadále přibývat. S tím pravděpodobně poroste i počet žádostí o přemístění dítěte, respektive návrhů na nahrazení souhlasu druhého rodiče s významnou záležitostí v životě nezletilého.

Rodiče i české soudy se tak budou muset s těmito situacemi vyrovnávat citlivě a odpovědně, vždy s ohledem na nejlepší zájem dítěte a jeho právo na péči obou rodičů.

JUDr. Markéta Mlčkovská Millerová, PhD., LL.M.,
partner, advokát, člen International Academy of Family Lawyers

28. října 767/12
11000 Praha 1

Tel.: +420 222 937 515
E-mail: info@badokh.com

---

[1] Rozsudek SDEU ze dne 2. 4. 2009, A, [C-523/07](#), ze dne 22. 12. 2010, Mercredi, C-497/10 PPU.

[2] Rozhodnutí NS ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. 21 Cdo 2850/2016 uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek pod č. 50, ročník 2018.

[3] Srov. rozsudek SDEU ze dne 2. 4. 2009, A, [C-523/07](#).

[4] Srov. čl. 15 a 22 Haagské úmluvy z roku 1996.

[5] Srov. § 57 zákona o mezinárodním právu soukromém.

[6] Srov. čl. 23 Haagské úmluvy z roku 1996.

[7] Srov. čl. 21 a 23 nařízení Brusel II bis.

Další články:

- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)